

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Název práce: **Vybrané psychologické aspekty vývoje dětí z homoparentálních rodin**

Jméno autorky: **Bc. Julie Medová**

Diplomová práce Julie Medové představuje v českém prostředí jednu z prvních studií v oblasti psychického a sociálního vývoje dětí vyrůstajících v homoparentálních rodinách, konkrétně v rodinách, kde matka je lesba.

V současnosti počet těchto rodin narůstá a ve společnosti se objevují požadavky na sociálně-právní úpravy postavení homoparentálních rodin tak, aby děti v těchto rodinách měly zajištěné přiměřené podmínky pro svůj vývoj. V pozadí těchto diskusí stojí otázka, zda homoparentální rodina představuje pro děti vyhovující prostředí a nedochází a priori k negativnímu ovlivnění jejich vývoje. České psychologické studie týkající se dětského vývoje v homoparentálních rodinách de facto neexistují a zahraniční studie dochází spíše k závěru, že prokazatelné problémy v jejich vývoji nenastávají, nicméně důkazy kvůli malému počtu studií ještě nejsou zcela přesvědčivé a existují i studie s opačným závěrem.

Julie k tématu přistoupila bez předchozí angažovanosti v tématu a byla tak velmi badatelsky otevřená. Při studiu existujících zdrojů se sice více zaměřila na publikace potvrzující nulový či minimální vliv homoparentálnosti rodinného prostředí, nicméně seznámila se i s publikacemi s opačným vyzněním. Domnívám se, že teoretická východiska dobře mapují předpoklady socio-emočního vývoje a naznačují potenciální problémy, které by mohly s ohledem na rodinný model nastat. K dalšímu zkvalitnění by mohlo vést, pokud by autorka věnovala v textu větší prostor představení studií, které dochází k závěru, že homoparentální rodina ohrožuje psychický a sociální vývoj dětí, a dále pokud by se pokusila identifikovat společné a rozdílné parametry různých rodinných modelů napříč hetero-/homo-parentálností (tj. např. co pro výchovu dětí znamená neúplná rodina po rozpadu homosexuálního nebo heterosexuálního vztahu).

Výzkum byl původně plánován jako srovnávací studie dětí z homo- a heteroparentálních rodin shodných parametrů. Kvůli obtížnému získávání výzkumného souboru ale nebyla tato varianta realizovatelná. Autorka se proto rozhodla pro výzkum čtyř případů homoparentálních rodin a jejich dětí školního věku. Ačkoliv se ve všech případech jednalo o rodiny, kde primární matka byla lesba, rodinné modely se lišily, stejně tak i věk a pohlaví dětí a některé socio-demografické znaky rodin, jako je velikost obce nebo vzdělání. Nižší homogenita výzkumného souboru je sice slabinou studie, ale vzhledem ke kazuistickému charakteru studie není zcela limitující. Srovnání s běžnou dětskou populací autorka zprostředkovaně získala díky použití testu IDS a jeho normám. Právě využití standardizovaného diagnostického nástroje (při současné částečné schopnosti kritického odstupu) je předností studie, a to zejména proto, že ten je dále doplněn o údaje z rozhovorů, pozorování a vstupního dotazníku. Protože socio-emoční vývoj představuje velmi širokou oblast, autorka při rozhovoru provedla jeho zúžení na školní život. To má své opodstatnění i proto, že se jedná o prostředí mimo rodinu, kde dítě může být vystaveno odlišným a eventuálně i větším zátěžím, včetně těch, které souvisí s tematizací homosexuality a homoparentality.

V intencích kazuistik, resp. případových studií, byla analýza provedena ve třech krocích. Nejprve se autorka zabývala jednotlivými dětmi a jejich rodinami, kde analyzovala data získaná dílčími metodami a poté je vztahovala k sobě navzájem (např. všímala si pod/odporujících si sdělení v rozhovorech s dětmi a s matkami). Následně provedla srovnání výsledků prvního řádu napříč jednotlivými případy. Tento postup považuji za odpovídající, i když samozřejmě vede ke schematizaci. Ta byla

navíc posílena tím, že autorčin přístup byl přednostně klinický. Analýzy dat odpovídaly spíše postupům v klinické praxi než v kvalitativním výzkumu. Badatelský vhled však autorka postupně prohlubovala.

Výsledky studie působí přesvědčivě. Autorka neidentifikovala ani v IDS, ani v rozhovorech žádný systematicky se vyskytující negativní aspekt v socio-emoční vývoji čtyř zkoumaných dětí. Za významné považují to, že děti (a dokonce ani matky) odlišnost své rodiny příliš netematizují, ačkoliv některé jsou s poznámkami na ni konfrontovány ve svém školním prostředí. Je však otázkou, nakolik se jedná o důsledek skutečné „normality“ a přirozenosti rodinného zázemí nebo spíše potlačováním „jinakosti“. Je škoda, že tato specifická oblast zůstala bez hlubšího rozpracování.

Protože byla studie první svého druhu, ukázala, jaké jsou limity zvoleného přístupu. V tomto je práce cenná. Autorka si většiny slabin je vědoma a rozvádí je v diskusi. Stejně tak i naznačuje možnosti dalšího bádání v tématu. Věřím, že na tuto diplomovou práci budou úspěšně navazovat další studie, jejichž prostřednictvím se podaří odhalit případná rizika vývoje dětí v homparentálních rodinách tak, aby na ně škola i psychologická praxe dokázala adekvátně reagovat.

Závěr: Diplomovou práci Julie Medové pokládám za přiměřeně kvalitní. Autorka prokázala schopnost práce s odbornou literaturou i základní badatelské dovednosti. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 12. 8. 2018

Irena Smetáčková